

**DEZVOLTAREA SOCIALĂ ȘI
GLOBALIZAREA**

**SOCIAL DEVELOPMENT AND
GLOBALIZATION**

**Dezvoltarea umană și problemele globale
actuale (Studiu de caz)**

**Human Development and Current Global
Problems (Case Study)**

Adrian GORUN¹

Adrian GORUN¹²

**1. Problemele globale actuale și
dezvoltarea umană.
Conceptualizări**

Sunt cunoscute, deja, problemele majore cu care se confruntă în prezent omenirea, aria lor putând fi subdivizată în două mari categorii, funcție de geneza factorilor (natura generării): *dezastre naturale* și *dezastre – efecte ale acțiunii umane*. În prima subgrupă sunt incluse, în general, procesele care scapă de sub controlul individului și comunităților umane, producându-se în sfera obiectivului absolut, a imanentului și inevitabilului: cutremure și alte mișcări orogenice, uragane, inundații devastatoare, secetă prelungită etc. Asemenea dezastre se produc independent de voința umană; omul nu le poate stăvili sau anula producerea, ci poate doar, prin cunoaștere, să diminueze impactul lor asupra condițiilor de viață prin strategii bine elaborate și aplicate, strategii care să elimine atitudinile fataliste. Gestionarea corectă a riscurilor se va reflecta într-o gestiune eficientă a efectelor.

Subgrupa dezastrelor – efecte ale acțiunilor umane indică o serie de factori-consecință, factori derivați integral sau în

**1. Current global problems and
human development.
Conceptualizations**

We already know the major problems humanity deals with and we can divide their area in two big categories, depending on the factors genesis (nature of generation): *natural disasters* and *disasters – effects of the human action*. The first subgroup generally includes the processes that get out from the individual's control and human communities, being produced in the sphere of the absolute objective, of the immanent and unavoidable feature: earthquakes and other movements, tornados, devastating floods, prolonged drought etc. Such disasters are produced whatever the human will is; the human cannot stop or annul their production, but, by knowledge, he may only diminish their impact on the living conditions by well elaborated and well applied strategies that could remove the fatalist attitudes. The correct risk management will be reflected in an efficient management of effects.

The subgroup of disasters – effects of human actions indicates a series of consequence-factors coming integrally or partially from the actions intentionally and

¹ Prof.univ.dr., Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu.

¹² Prof.PhD., “Constantin Brâncuși” University of Târgu-Jiu.

parte din acțiunile proiectate și derulate în mod voluntar și conștient de către om. De reținut că dezastrele – efecte ale acțiunilor umane – nu sunt integral identificabile în scopuri – definite ca proiecții ideale asupra finalităților acțiunilor respective.

Scopurile pot fi centrate într-un ideal, însă conflictele dintre sistemele axiologice existente în lume, neprevăderea (în cel mai bun caz) efectelor concurente, identificarea binelui cu utilitatea relativizată etc. conduc la dezastre provocate chiar de către om. Unele dintre acestea, cu caracter general, altele cu caracter regional sau local. Bunăoară, poluarea planetei, exploatarea irațională a resurselor, degradarea climei, faunei și florei ș. a. sunt efecte ale acțiunilor umane pretutindeni. Ele nu presupun frontiere, având un impact general-universal asupra naturii umane. Aceste aspecte precum: subdezvoltarea a numeroase societăți umane (din care derivă starea de subalimentație, sărăcia, analfabetismul, subcultura, lipsa de acces la educație etc.), războaiele subversive, conflictele zonale dintre valorile religioase și culturale sunt efecte delimitate fie teritorial, fie la nivelul unor categorii de populații. Asemenea delimitări sunt pe termen scurt și mediu pentru că, pe termen lung, efectele își largesc aria de cuprindere, multe transformându-se în probleme globale ale lumii actuale (de exemplu, extinderea sărăciei pune în pericol pacea și securitatea în plan mondial, terorismul regional capătă valențele terorismului mondial etc.). Aceste coordonate, izvorâte din extensia continuă a efectelor multiple ale acțiunilor umane, conduc inevitabil la globalizarea dezastrelor provocate de om, la o întoarcere a naturii împotriva naturii umane.

În ce măsură, asemenea probleme globale produc azi consecințe asupra dezvoltării umane?

Conceptul de dezvoltare umană – abordat pluridisciplinar (din perspectivă filosofică, sociologică, antropologică, economică, psihologică, geopolitică etc.)

consciously projected and developed by man. We should remember that disasters – effects of human actions – cannot be integrally identified in purposes – defined as ideal projections on the finalities of the respective actions.

The purposes may be centred on an ideal, but the conflicts between the axiological systems existent in the world, the non-foreseeing (in the best case) of the competitor's effects, identifying good with relative utility etc. lead to disasters caused by the human himself. Some of them have a general feature, others are regional or local. The planet pollution, the unreasonable exploitation of resources, the damage of the climate, fauna and flora etc. are effects of the human actions everywhere. They suppose no borders, having a general-universal impact on the human nature. These aspects, such as: the underdevelopment of numerous human societies (deriving malnutrition, poverty, illiteracy, subculture, the lack of access to education etc.), the subversive wars, the areal conflicts between the religious and cultural values are effects that are delimited either territorially or at the level of some population categories. These delimitations are on a short and medium term because, on a long term, the effects enlarge their containing area, many of them changing into global problems of the current world (for example, the poverty extension endangers the world peace and security, regional terrorism gets the valences of the world terrorism etc.). These coordinates, coming from the continuous extension of the multiple effects of the human actions, lead unavoidably to the globalization of the disasters caused by the human, to a conflict between nature and the human nature.

In what way these global problems produce nowadays consequences on *the human development*?

The *human development* concept – approached in a multidisciplinary manner (from the philosophical, sociological, anthropological, economical, psychological, geopolitical viewpoint, etc.) expresses, in its

exprimă, în chintesența sa, gradul (măsura) în care opțiunile umane în plan economic, social, cultural, politic, ecologic, axiologic etc. sunt realizate, gradul în care ele definesc real *modul de viață* al unui individ/comunități.²

Conceptul are o serie de funcții metodologice, printre care:

a). funcția *indicativă* – dă indicii asupra posibilităților de împlinire a opțiunilor umane asupra potențialului real și real/virtual;

b). funcția *explicativă* – exprimă determinările cauzale ale regularităților și legilor ce se manifestă la nivelul investițiilor ce se fac în capitalul uman din diverse zone de pe glob, motivația conduitelor și acțiunilor umane, susținută prin nevoia acoperirii unor cerințe fundamentale ale dezvoltării umane (*longevitatea, standardul de viață, educația* etc.);

c). funcția *prospectivă* – fundamentează capacitatea de predicție în legătură cu evoluția pe termen mediu și lung a proceselor ce asigură accesul la resursele necesare pentru un trai decent, o viață lungă și sănătoasă, acumularea de cunoștințe și potențialul utilizării lor, un mediu de viață ameliorat;

d). funcția *axiologică* presupune raportarea atitudinilor, comportamentelor, acțiunilor umane la valori și idealuri, detectându-se sensurile favorabile și nefavorabile omului și condiției sale, comparându-se stări și gradualități existente cu stări dezirabile, ideale, dar inerent posibile;

e). funcția *normativă* – conceptul nu vizează doar creșterea economică, ci și o distribuție imperativă a valorilor, o repartitie echitabil – echilibrată a veniturilor pe ansamblul unei societăți. Conceptul vizează cristalizarea unor norme ale acțiunii umane, având o finalitate practică ce se concretizează în contribuția la

quintessence, how much the human options, in an economical, social, cultural, political, ecological, axiological plan, are accomplished, how much they really define *the living way* of an individual/a community.¹³

The concept has a series of methodological functions, including:

a). The *indicative* function – offers clues on the possibilities to achieve the human options on the real and real/virtual potential;

b). The *explanatory* function – expresses the causal determination of the regularities and the laws that manifest at the level of the investments they make in the human capital in different areas of the globe, the motivation of the human behaviours and actions supported by the need to cover some basic requirements of the human development (*longevity, living standard, education* etc.);

c). the *prospective* function – is the basis of the predilection ability related to the average and long-term evolution of the processes providing the access to the resources necessary for a decent living, a long and healthy life, the knowledge accumulation and the potential of their use, an improved living environment;

d). the *axiological* function supposes the report of the human attitudes, behaviours, actions to values and ideals, detecting the meanings favourable and unfavourable to the human and his condition, comparing existent state of minds and gradualities with desirable, ideal states of mind that are inherently possible;

e). The *normative* function – the concept does not refer only to the economical increase, but also to an imperative distribution of the values, an equitable-balanced repartition of the incomes on the ensemble of a society. The concept refers to the crystallization of certain norms of the human action, having a practical finality concretized in the contribution when basing decisions and strategies regarding the human development,

² Vezi Tratat de Sociologie Generală, Coord. Dumitru Otovescu, Editura Beladi, 2010, p. 587;

¹³ See General Sociology Treaty, Coord. Dumitru Otovescu, Beladi Press, 2010, p. 587;

fundamentarea deciziilor și strategiilor privind dezvoltarea umană, solicitând soluții pentru ameliorarea vieții, fundamentând strategii de prevenție și stopare a degradării condiției umane.

Este îndeobște cunoscut că dimensiunile dezvoltării umane sunt exprimate prin *indicele de dezvoltare umană* (I.D.U.), acesta luând valori între zero și 1000. Ca indicator sintetic al dezvoltării umane, indicele de dezvoltare umană se calculează funcție de următorii indicatori:

➤ *Longevitatea* – măsurată prin speranța de viață la naștere, adică numărul mediu de ani de viață pe care o persoană îi are de trăit;

➤ *Nivelul de educație* – evaluat ca medie aritmetică ponderată între gradul de alfabetizare și gradul de cuprindere în forme diverse de învățământ;

➤ *Venitul pe locuitor* – Produsul Intern Brut/locuitor, exprimat în dolari la paritatea puterii de cumpărare, ca măsură a standardului de viață.³

Începând cu anul 1990, indicele de dezvoltare umană a fost calculat anual, realizându-se clasificări la nivel de state și regiuni ale lumii din perspectiva dezvoltării umane, în vederea elaborării unor politici de ameliorare în domeniu: „... specialiștii P.N.U.D. (Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare – n.n.) au întocmit câte un raport anual (din 1990), denumit *Human Development Report*, în care au avansat, printre altele, teza că nu lipsa resurselor financiare este, neapărat, cea care conduce la devalorizarea vieții umane (individuale, naționale și globale), ci modul de structurare a bugetelor naționale și a politicilor de dezvoltare economică, socială, culturală (direct dependente de voința factorilor politici, conducători)”⁴. Prin

requiring solutions for improving life, basing strategies for preventing and stopping the damage of the human condition.

It is very known that the sizes of human development are expressed by the *human development index* (H.D.I.) that has values between zero and 1000. As a synthetic indicator of the human development, the human development index is calculated depending the following indicators:

➤ *Longevity* – measured by the living hope at birth, namely the average number of years a person has to live;

➤ *Education level* – evaluated as a weighted arithmetic average between the literacy degree and the degree of encompassing in different forms of education;

➤ *Income per inhabitant* – the Gross Intern Product/inhabitant, expressed in dollars at the parity of the buying force, as a measure of the living standard.¹⁴

Starting with the year 1990, the human development index has been calculated yearly, accomplishing classification at the level of the world states and areas from the human development perspective, in order to elaborate certain improvement policies in the field: ”... the UNPD specialists (United Nations Programme for Development – n.n.) have accomplished a yearly report (since 1990), called *Human Development Report*, where they advanced, among others, the thesis according to which the lack of the financial resources is not necessarily the one leading to the depreciation of the human life (individual, national and global), but the way of structuring the national budgets and the policies of economical, social, cultural development (directly dependent on the will of the political leading factors)”¹⁵. Therefore, the human development depends on the possibilities offered to the individual

³ Ibidem, p. 588;

⁴ Ibidem;

¹⁴ Ibidem, p. 588;

¹⁵ Ibidem;

urmare, dezvoltarea umană este dependentă de posibilitățile oferite realizării individuale, „accentul fiind pus pe acele condiții sau posibilități care, împreună, oferă oamenilor șansa atingerii unui nivel de viață decent – prin creșterea longevității, prin asimilarea cunoștințelor de bază (într-o societate în care informația joacă un rol esențial pentru afirmarea personalității individuale) și prin asigurarea condițiilor de acces la bunurile materiale și valorile culturale ale vieții lor”⁵.

Constatându-se o definire incompletă a dezvoltării umane doar pe baza celor trei indicatori (*longevitatea, nivelul de educație, venitul pe locuitor*), în baza cărora se calculează indicii de dezvoltare umană, din anul 1997 a fost introdus și *indicele de sărăcie umană* (I.S.U.). Dacă I.D.U. ia în considerare *evoluția generală a componentelor elementare ale dezvoltării umane*, I.S.U. *vizează aspectele deficitare sau lipsurile* (exemple: procentul populației cu risc de deces înainte de 40 de ani, rata analfabetismului pentru adulți, procentul populației fără acces la apa potabilă, la serviciile de sănătate, procentul de mortalitate infantilă, ponderea șomerilor în cadrul populației active, ponderea populației ocupate în sectorul primar, secundar, terțiar etc.).

Analiza factorială impune nu o centrare pe factori dispași, ci o abordare unificatoare, integratoare a acestor factori, utilizându-se seturi relevante de indicatori, precum cei de ordin geografic, demografic, economic, social, cultural (suprafața țării respective, structura reliefului, clima, rețeaua hidrografică, totalul populației, densitatea populației, rata de creștere a factorului demografic, ponderea populației urbane, fertilitatea, speranța de viață, mortalitatea infantilă, populația ocupată, venitul/locuitor, accesul la educație, ponderea populației cuprinse în diverse forme de învățământ în totalul populației etc.). De altfel,

accomplishment, “the accent being on those conditions or possibilities that, together, offer to the people the chance to reach decent living standards – by increasing the longevity, by assimilating the basic knowledge (in a society where information is essential for affirming the individual personality) and by providing the conditions for accessing the material goods and the cultural values of their life”¹⁶.

By finding an incomplete definition of the human development based only on the three indicators (*longevity, education level, income per inhabitant*), depending on which they calculate the human development index, since 1997 it has been introduced the *human poverty index* (H.P.I.). If H.P.I. considers *the general evolution of the elementary components of the human development*, H.P.I. *refers to the aspects in the red or to the lacks* (for example: the percentage of the population who has a death risk before 40 years, the adult illiteracy rate, the percentage of the population having no access to potable water, to health services, the percentage of infantile death, the unemployment rate among the active population, the rate of the busy population in the primary, secondary, third sector etc.).

The factorial analysis imposes not a focus on disparate factors, but a unifying approach integrating these factors, by using relevant sets of indicators, such as the geographical, demographical, economical, social, cultural ones (the surface of the respective country, the relief structure, the climate, the hydrographical network, the population total, the population density, the increase rate of the demographical factor, the rate of the urban population, the income/inhabitant, the access to education, the rate of the population encompassed in different forms of education in the total population etc.). Furthermore, the complexity of the problems correlated to the human development has led to the definition of some new, correlative concepts, such as the one of

⁵ Ibidem;

¹⁶ Ibidem;

complexitatea problemelor corelate dezvoltării umane a condus la definirea unor concepte noi, corelative, precum cel de *dezvoltare durabilă* (prin care se detectează și exprimă un optim funcțional al interacțiunii economicului, umanului, ambientalului și tehnologicului) și cel de *ecodezvoltare* (care exprimă relația complexă dintre societate și natură, dintre activitatea economică și mediul natural, „având ca scop îmbunătățirea calității vieții, a sănătății omului, prin protejarea naturii, în condițiile armonizării politicilor de dezvoltare economică cu cele de mediu”⁶).

Conceptul *dezvoltare durabilă* definit în Raportul Comisiei Brundtland „Viitorul nostru comun” – este corelat celor două probleme esențiale identificate de această comisie, înființată în 1972 la Stockholm:

➤ Dezvoltarea nu presupune exclusiv profituri mai mari și standarde ridicate de viață pentru un număr restrâns de populații, ci creșterea nivelului de viață al tuturor;

➤ Dezvoltarea nu trebuie să implice degradarea și epuizarea irațională a resurselor noastre naturale, nici poluarea mediului ambiant⁷.

Prin urmare, dezvoltarea durabilă este acel tip de dezvoltare care are ca scop satisfacerea nevoilor prezentului, fără a diminua sau anula posibilitatea și șansa generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. Dezvoltarea durabilă incumbă o coordonată temporală în care viitorul nu este sacrificat în favoarea prezentului, prezentul fiind dublu responsabilizat: atât din perspectiva diminuării efectelor negative ale unui trecut în care exacerbarea profiturilor unor grupuri restrânse (actori statali, indivizi) a degradat

sustainable development (by means of which we detect and express a functional optimal of the interaction of the economical, human, environmental and technological feature) and the one of *eco-development* (expressing the complex relation between society and nature, between the economical activity and the natural environment, “having as a purpose the improvement of the life quality, of the human health, by protecting the nature, in conditions of harmonizing the policies of economical development with the environmental ones”¹⁷).

The *sustainable development* concept, defined in the Report of Brundtland Commission “Our Common Future: 0 is correlated to the two essential problems identified by this commission, settled in 1972 in Stockholm:

➤ Development does not suppose exclusively bigger profits and high living standards for a restrained number of populations, but also the increase of everyone’s living standards;

➤ Development should not involve the damage and the unreasonable depletion of our natural resources or the environmental pollution¹⁸.

Therefore, sustainable development is that type of development having as a purpose to satisfy the present needs, without diminishing or annulling the possibility and the change for the future generations to satisfy their own needs. Sustainable development imposes a temporal coordinate where future is not immolated for the present, the present being responsible twice: both from the perspective of diminishing the negative effects of a past where the exacerbation of the profits of certain restrained groups (state actors, individuals) damaged everyone’s living environment, and

⁶ Ibidem, p. 589;

⁷ Vezi și Nicolae Panea, Dumitru Otovescu (coord.), *Principalele probleme sociale ale comunităților rurale din România*, Editura Beladi, Craiova, 2010, p. 13;

¹⁷Ibidem, p. 589;

¹⁸See also Nicolae Panea, Dumitru Otovescu (coord.), *The Main Social Problems of the Rural Communities in Romania*, Beladi Press, Craiova, 2010, p. 13;

mediul de viață al tuturor, cât și din perspectiva conservării unui potențial care să asigure șanse de existență generațiilor viitoare. În acest sens, considerăm necesare încă unele clarificări:

➤ Conceptul dezvoltare umană exprimă, prin excelență, dezvoltarea socială (dezvoltarea individuală – a individului social și socializat, dezvoltarea comunitară, dezvoltarea la nivelul statului, dezvoltarea rurală sustenabilă etc.) ca tendință și posibilități de realizare a opțiunilor umane pe plan economic, social, cultural, educațional, politic etc. Investițiile în capitalul uman și capitalul social își validează gradul de rentabilitate exclusiv în nivelul de viață și mediul de viață al oamenilor din diferite zone ale globului;

➤ Atributul „durabilă” atașat dezvoltării implică un set de însușiri imanente azi oricărui tip de dezvoltare umană/socială, la orice nivel (global, național, regional, local) și în oricare tip de mediu (rural, urban, individual, comunitar etc.) Atributul „durabilă” nu disjunge ci implică, *nu separă dezvoltarea socială durabilă de ecodezvoltare*, ci permite înțelegerea funcționalității relației complexe dintre societate și natură, dintre activitatea economică și mediul natural ca relație immanentă însăși dezvoltării. Notele definitorii ale dezvoltării umane/sociale sunt circumscrise prin atributul „durabilă”, iar componenta ecologică a dezvoltării reprezintă esența procesului. Cu alte cuvinte, nu se poate vorbi despre dezvoltarea socială durabilă, făcându-se abstracție de ecodezvoltare. Pentru că, dezvoltarea umană/socială reprezintă în fiecare moment și *ecodezvoltare* și dezvoltare trainică, ce nu periclitează viitorul; *dezvoltarea umană este prin excelență durabilă*.

from the perspective of keeping a potential that should provide existence chances to all the future generations. In this sense, we consider the following clarifications are necessary:

➤ The human development concept expresses, by excellence, the social development (individual development – of the social and socialized individual, the community development, the state development, the rural sustainable development etc.) as a trend and possibilities to accomplish the human options on the economical, social, cultural, educational, political plan etc. The investments in the human and social capital validate their capitalization degree exclusively in the living standards and environment of the people of different areas of the globe;

➤ The attribute “sustainable” attached to development involves a set of features that are immanent nowadays to any type of human/social development, at any level (global, national, regional, local) and in any type of environment (rural, urban, individual, community etc.). The attribute “sustainable” does not dissociate, but it involves, it does *not separate the social sustainable development from eco-development*, but it allows understanding the functionality of the complex relation between society and nature, between the economical activity and the natural environment as an immanence relation proper to development. The defining notes of the human/social development are circumscribed by the attribute “sustainable”, and the ecological component of development represents the process essence. In other words, we cannot speak of social sustainable development without considering the *eco-development*. Because human/social development represent also *eco-development*

2. Subdezvoltarea și sărăcia – fenomene în expansiune

Analizele destinate dezvoltării umane nu pot face abstracție de subdezvoltarea cronică a unor zone geografice sau state ale lumii, de fenomenul sărăciei ce caracterizează populații numeroase atât din țările dezvoltate, cât și din cele slab dezvoltate sau subdezvoltate. Desigur că efectele acestor fenomene nu sunt resimțite uniform și egal de către toate categoriile de populație însă ele nu reprezintă nici pe departe probleme marginale. Definind sărăcia, în *World Development Raport 2000-2001*, Banca Mondială preciza: „A fi sărac înseamnă a-ți fi foame, a nu avea haine și locuință, a fi bolnav și a nu avea acces la asistență medicală, a avea un nivel precar de educație sau a fi analfabet”. Tabloul sărăciei se corelează în mod necesar cu cel al subdezvoltării: veniturile precare, malnutriția, șomajul exacerb, analfabetismul, abandonul școlar, excluziunea socială, eșecul social, infraționalitatea, asistența socială precară, vulnerabilitatea la diferite boli și epidemii, traficul și consumul de droguri, mortalitatea infantilă, accentuarea clivajelor sociale, instabilitatea politică, degradarea continuă a mediului rural, speranța de viață scăzută, frecvențele crize economice însoțite de curbe de sacrificiu etc. sunt forme de manifestare ale sărăciei generate de subdezvoltare. Subdezvoltarea sporește riscurile, diminuează până la anulare securitatea individului, multiplică vulnerabilitățile și efectele dezastrelor naturale sau dezastrelor provocate prin activitățile iraționale ale omului.

O analiză asupra raportului dintre subdezvoltare și sărăcie indică prezența unui vector biunivoc: *genetic*, subdezvoltarea produce și reproduce sărăcie, *funcțional* sărăcia menține sau accentuează subdezvoltarea. Sărăcia este, din perspectiva geografică un fenomen universal; amplitudinile (sferele de cuprindere și

and sustainable development that does not endanger the future; *the human development is sustainable by excellence.*

2. Underdevelopment and poverty – expanding phenomena

The analyses meant to the human development cannot ignore the chronicle underdevelopment of certain geographical areas or world states of the poverty phenomenon featuring numerous populations both in the developed countries and in the weakly developed or undeveloped ones. Of course, the effects of these phenomena are not uniformly and equally felt by all the population categories, but they are from being marginal problems. Defining poverty, in *World Development Report 2000-2001*, the World Bank specified: “Being poor means being hungry, having no clothes or shelter, being sick and having no access to medical care, having a precarious level of education or being illiterate”. The poverty table is necessarily correlated to the underdevelopment one: precarious incomes, malnutrition, exacerbate unemployment, illiteracy, school abandon, social exclusion, social failure, criminality, precarious social assistance, vulnerability to different diseases and epidemics, drug traffic and consumption, infantile mortality, emphasizing the social cleavages, political instability, continuous damaging of the rural environment, low living hope, frequent economical crises accompanied by sacrifice curves etc. are manifestation forms of the poverty generated by underdevelopment. The underdevelopment increases the risks, diminishes to annulment the individual’s security, multiplies the vulnerabilities and the effects of the natural disasters or of the disasters caused by the human’s unreasonable activities.

An analysis on the report between underdevelopment and poverty indicates the presence of a bi-univocal vector: *genetically*, underdevelopment also produces and reproduces poverty, *functionally* poverty

gradele de manifestare) sunt diferite. Generată de însăși subdezvoltare, de factori preeminenți care fac inegal accesul la resurse, sărăcia nu este totuși un proces care cuprinde uniform toate categoriile sociale. Niciunde (în nicio țară, în nici o comunitate) nu se poate vorbi despre situarea tuturor categoriilor sociale și tuturor indivizilor sub pragul sărăciei. Numai că lucrurile trebuie privite în diversitatea lor. Astfel, realitatea factuală dovedește că există categorii sociale sărace și indivizi ce trăiesc sub pragul de sărăcie inclusiv în statele dezvoltate însă și din punct de vedere numeric și din perspectiva gradualității sau duratei, coordonatele fenomenului sunt mult mai restrânse decât în statele subdezvoltate. De altfel, însăși tipul criteriilor utilizate - în evaluare – criterii statistice – incumbă relativizări.

În acest sens, este greu de pus semnul egalității între o persoană săracă dintr-o țară dezvoltată și o persoană săracă dintr-o țară subdezvoltată. Diferențele sunt de ordin cantitativ, cât și de ordin calitativ important fiind de detectat cât reprezintă procentul populației sărace din potențialul demografic total al unei țări, cum se distribuie și redistribuie valorile (inclusiv Produsul Intern Brut), cât de eficiente sunt politicile de ponderare a sărăciei etc. Tocmai de aceea, pauperizarea poate fi relativă sau absolută, temporară sau cronică etc.

Se impune aici o întrebare: Sunt eficiente măsurile de ponderare și ameliorare din moment ce numărul persoanelor care trăiesc în condiții de sărăcie extremă a crescut pe glob, numai în intervalul 1996 – 2000 cu peste 200 milioane? Iar estimările, cel puțin pentru populația care trăiește în statele subdezvoltate (unde procentul celor cu venit mediu de sub un dolar american pe zi este cuprins între 24 și 28% din populația totală a acestor țări) sunt sumbre până în 2015 (din cauza creșterii demografice, raportul se va menține). Astfel, estimările demografice pentru sfârșitul anului 2011 indică atingerea unui număr de 7 miliarde de

keeps or emphasizes the underdevelopment. Geographically, poverty is a universal phenomenon; the amplitudes (the containing spheres and the manifestation degrees) are different. Generated by underdevelopment, by preeminent factors that do not allow the access to resources, poverty is not a process uniformly containing all the social categories. We can talk nowhere (in no country or community) about placing all the social categories and all the individuals under the poverty level. It is just that the things should be regarded in their diversity. Thus, the factual reality proves that there are poor social categories and individuals living under the poverty level including in the developed states but numerically and from the perspective of graduality or time, the phenomenon coordinates are much more restrained than in the underdeveloped countries. Besides, the type of the used criteria – in evaluation – statistical criteria – is the one imposing relativizations.

In this sense, it is more difficult to make equivalence between a poor person in a developed country and a poor person in an underdeveloped country. The differences are both quantitative and qualitative, being very important to detect how much the percentage of the poor population of the total demographic potential of a country represents, how the values are distributed and redistributed (including the Gross Intern Product), how efficient the poverty improvement policies are etc. This is why pauperization may be relative or absolute, temporary or chronicle etc.

We have a question here: Are the improvement measures efficient as long as the number of the persons living in extreme poverty conditions has increased on the globe in the lapse of time 1996 – 2000 with more than 200 million? And the estimations, at least for the population living in the underdeveloped states (where the percentage of the ones having an average income of less than one American dollar per day contained between 24 and 28% of the total population of

locuitori pe glob, iar pentru anul 2050, – 9 miliarde locuitori. În absența unor politici riguroase și sistematic aplicate în gestionarea resurselor pentru dezvoltarea umană sustenabilă este cert că sărăcia se va extinde și pe verticală și pe orizontală. Ceea ce se fenomenalizează într-o dublă polarizare: o polarizare în interiorul fiecărui stat, cu gradualități și amplitudini diferite la nivelul fiecărui pol, funcție de nivelul de dezvoltare a țării respective și o polarizare a populației de pe glob, polul sărăciei fiind amplificat și de explozia demografică din zonele sărace. Cât de gravă este situația, rezultă din rapoartele PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare) care identifică o disproporție alarmantă în privința accesului la resurse: aproximativ 1/5 din populația totală a planetei folosește 3/4 din bogăția lumii și de resursele naturale. Clivajul Nord – Sud (între țările industrializate și „Lumea a Treia”) accentuează instabilitatea și migrația. Iar faptul că în intervalul 1980-2000 politicile promovate de organismele financiare internaționale nu au provocat, în țările sărace, decât o creștere aproape insesizabilă a venitului pe locuitor⁸ reprezintă un indiciu cât se poate de semnificativ.

3. România și dezvoltarea umană. Studiu de caz

Orice țară care se confruntă cu subdezvoltarea și sărăcia, are nevoie de serioase impulsuri interne și externe spre a învinge capcana înapoierii. România nu poate face excepție, iar clișeele și miturile au fost în mod necesar abandonate sau revizuite după prăbușirea sistemului de comandă specific regimului totalitar – comunist, cât și în lunga perioadă a tranziției. Angajamentele propagandistice din timpul regimului

these countries) are black until 2015 (because of the demographical increase, the report will be the same). Thus, the demographical estimations for the end of the year 2011 indicates the reaching of a number of 7 billion inhabitants on the globe, and for the year 2050, – 9 billion inhabitants. In the absence of certain rigorous policies systematically applied in the resources management for sustainable human development, it is certain that poverty will be vertically and horizontally extended. A fact that becomes a phenomenon in a double polarization: a polarization inside every state, with different gradualities and amplitudes at every pole's level, depending on the development level of the respective country and a polarization of the global population, the poverty pole being also amplified by the demographical explosion in the poor areas. The seriousness of the situation results from the UNPD reports (United Nation Programme for Development) identifying an alarming disproportion regarding the access to the resources: about 1/5 of the total population of the planet uses 3/4 of the world richness and natural resources. The North-South cleavage (between the industrialized countries and “The Third World”) emphasizes instability and migration. And the fact that in 1980-2000 the policies promoted by the international financial organisms caused, in poor countries, an almost indistinguishable increase of the income per inhabitant¹⁹ represents a clue as significant as possible.

3. Romania and human development. Case study

Any country dealing with underdevelopment and poverty needs serious intern and extern impulses in order to defeat the regress trap. Romania cannot be an exception, and the clichés and the myths were

⁸ William Easterly, „The Lost Decades: Developing Countries' Stagnation in Spite of Policy Reform: 1980-1998”, Telmary 2001, manuscris. A se vedea același autor cu The Elusive Quest for Growth, Cambridge, MIT Press, 2001;

¹⁹ William Easterly, „The Lost Decades: Developing Countries' Stagnation in Spite of Policy Reform: 1980-1998”, Telmary 2001, manuscript. See the same author with The Elusive Quest for Growth, Cambridge, MIT Press, 2001;

Ceașescu referitoare la reducerea rapidă a decalajelor dintre România și țările dezvoltate și-au dovedit repede iraționalitatea, chiar dacă în intervalul 1966-1985 s-au realizat investiții pentru ameliorarea indicatorilor specifici indicatorului sintetic al dezvoltării umane. De altfel, istoria modernă dovedește că sunt foarte rare cazurile de reducere a acestor decalaje⁹ (în Europa doar Irlanda – după 1980 și în parte Spania și Portugalia pot fi luate ca exemple, iar în economia mondială doar câteva state asiatice).

În ceea ce privește „ajungerea din urmă” a statelor dezvoltate, trebuie spus că posibilitatea vizează derularea procesului pe termen lung, dar numai în condiții de normalitate. Astfel, admitând de exemplu că UE ar crește, în medie, cu 2% pe an, iar creșterea economică a României ar fi, în medie, de 5% anual, România ar avea nevoie de 21 de ani pentru a atinge 50% din media UE și de 35 de ani pentru a atinge 75% din media UE (venitul/locuitor al României era în 2002 de 26-27% din media UE)¹⁰. Teza conform căreia modernitatea presupune stabilitate, iar modernizarea conduce la instabilitate trebuie privită cu maximă atenție întrucât nu modernizarea în sine conține germenii instabilității, ci ritmurile iraționale, impuse prin decizii administrative generează disfuncții în plan economic și social. Apoi, crizele afectează structural și pe perioade mult mai extinse statele subdezvoltate și în curs de modernizare încât decalajele se pot accentua. Admitând că reducerea decalajelor nu rămâne doar în stadiul de deziderat, mai trebuie precizat că ritmurile înalte sunt mai ușor suportate de populațiile cu nivel de viață relativ ridicat decât de cele ce trăiesc în

necessarily abandoned or reviewed after the crash of the totalitarian system – communist, and also during the long transition time. The propagandistic commitments during Ceaușescu’s system referring to the quick reduction of the disparities between Romania and the developed countries proved quickly their irrationality, even if in 1966-1985 they made investments in order to improve the indicators specific to the synthetic indicator of the human development. Besides, modern history proves that the cases of reducing these disparities are very rare²⁰ (in Europe only Ireland– after 1980 and partially Spain and Portugal may be considered as examples, and in the world economy only a few Asian states).

Regarding the “overtaking” of the developed states, we should say that the possibility refers to the development of the process on a long term, but only in normal conditions. Therefore, admitting, for example, that EU would grow, in average, with 2% per year, and Romania’s economical growth would be, in average, of 5% yearly, Romania would need 21 years in order to reach 50% of the EU average and 35 years in order to reach 75% of the EU average (the income/Romanian inhabitant was in 2002 of 26-27% of the EU average)²¹. The thesis according to which modernity supposes stability and modernization leads to instability should be regarded very carefully whereas modernization is not the one containing the instability germs, but the unreasonable rhythms imposed by administrative decisions generate dysfunctions at the economical and social level. Then, the crises affect structurally and on much more extended lapse of times the underdeveloped modernizing states so that the

⁹ Vezi Angus Maddison, într-o analiză amplă elaborată pentru QCDE, „Monitoring the World Economy: 1820-1992” (Paris, QECD, 1995)

¹⁰ A se vedea Daniel Dăianu, Radu Vrânceanu, România și Uniunea Europeană. Inflație, balanță de plăți, creștere economică, Polirom 2002, p.15;

²⁰See Angus Maddison, in an ample analysis elaborated for QCDE, „Monitoring the World Economy: 1820-1992” (Paris, QECD, 1995)

²¹See Daniel Dăianu, Radu Vrânceanu, Romania and the European Union. Inflation, Payment Balance, Economical Increase, Polirom 2002, p.15;

zona pragului de sărăcie.

Un aspect semnificativ de care trebuie ținut cont în evaluarea potențialului de dezvoltare este și cel semnalat în cel de-al treilea raport al Clubului de la Roma referitor la criza structurilor internaționale încă din perioada Războiului Rece, criză ce s-a accentuat după 1990, dovedindu-se că nici ajutoarele economice rapide, nici alte schimbări marginale nu rezolvă problema subdezvoltării, mai ales în condițiile ascensiunii globalizării. Remediile prin politici de dezvoltare raționale trebuie să pornească de la acceptarea dezvoltării drept proces inegal și în salturi, cu particularități și efecte diferite pentru statele – națiuni. În aceste condiții, gestiunea resurselor și gestiunea politicilor de dezvoltare reprezintă coordonate acționale pentru fiecare stat, căutându-se imperativ acele soluții care să nu genereze pe mai departe transformarea avansului pe plan economic și social deținut de țările dezvoltate în decalaje și clivaje cronice față de țările subdezvoltate.

Cazul României este unul cel puțin paradoxal. Anterior anului 1990, excesiva centralizare și coerciția maximă au condus la efecte ce s-au prelungit mai bine de 20 de ani, șocul resimțindu-se dramatic și azi. Industrializarea forțată prin utilizarea unor tehnologii uzate moral, transformarea statului în proprietarul resurselor și deținătorul monopolului absolut al potențialului economic, politic și social, investițiile inutile și inutilizabile cu costuri enorme (Canalul Dunăre – Marea Neagră, „Casa Poporului”, reședințe luxoase pentru familia dictatorului în fiecare județ al țării, întreprinderi de stat în zone în care materia primă specifică nu există, construcția de locuințe sociale în spații rezultate din demolarea locuințelor private ș.a.), dezechilibrarea balanței comerciale și înfometarea populației prin penuria produselor alimentare, decretarea independenței energetice a țării și restituirea datoriei externe (peste 13 miliarde \$ în mai puțin de 5 ani etc.) sunt unele dintre cauzele

disparități may be emphasized. Admitting that disparities reduction does not stay at the desideratum stage, we should also specify that the high rhythms are suffered easier by the populations having relatively high living standards than by the ones living in the poverty area.

A significant aspect that should be considered in the evaluation of the development potential is the one signalled in the third report of the Rome Club referring to the crisis of the international structures since the Cold War, a crisis that was emphasized after 1990, proving that neither the quick economical helps, nor other marginal changes can solve the underdevelopment problem, especially in the conditions of the globalization ascension. The remedies by reasonable development policies should start from accepting the development as an unequal process in hops, with different particularities and effects for the nation-states. In these conditions, the resources management and the one of the development policies represent acting coordinates for every state, looking imperatively for those solutions that would not generate the transformation of the advance at the economical and social level owned by the developed countries in chronicle disparities and cleavages in report to the underdeveloped countries.

Romania’s case is at least paradoxical. Before the year 1990, the excessive centralization and the maximum coercion have led to effects prolonged for more than 20 years and the chock is still dramatically felt nowadays. The forced industrialization by using certain morally used technologies, the state transformation in the owner of the resources and the owner of the absolute monopole of the economical, political and social potential, the useless and non-utilisable investments with enormous costs (Danube – Black Sea Channel, “People’s House”, luxurious residences for the dictator’s family in every county of the country, state enterprises in areas where the specific raw material did not exist, building social

majore care au accentuat sărăcirea populației.

Indicatorul sintetic privind dezvoltarea umană în România de după 1990 s-a înrăutățit. Destructurările de toate tipurile, închiderea a peste 80% din întreprinderile decretate ca nerentabile, fără a se încerca re tehnologizarea lor sau deschiderea de investiții rentabile care să le înlocuiască, distrugerea infrastructurii din agricultură, concedierile masive și pensionările anticipate au avut ca efect reducerea populației active ocupate de la peste 11 milioane înainte de 1989, la aproximativ 4,5 milioane azi. Bugetul asigurărilor sociale este aproape de faliment, speranța de viață cunoaște din nou o curbă descendentă, sectoare precum educația, sănătatea, administrația publică sunt subfinanțate cronic. Tabloul este completat printr-o accentuată creștere a emigrărilor, concomitent cu reducerea drastică a natalității și scăderea alarmantă a populației. Astfel, dacă în 1990 populația României depășea 22 milioane locuitori, azi se apropie de 20 milioane, iar dacă sunt luate în considerare cele peste 2 milioane (emigrări, rezidenți cu diverse contracte de muncă în state dezvoltate ale UE), populația real – efectivă abia atinge 18 milioane. Fenomenul de depopulare se manifestă mult mai pregnant în mediul rural unde nivelul de viață se situează sub media europeană. Percepția populației asupra propriului mediu de viață este, în aceste condiții, justificată peste 85% din cei investigați prin diverse sondaje de opinie declară ca nivelul lor de viață este mai scăzut decât anterior anului 1990 (un singur exemplu este suficient spre înțelegerea fenomenului: în decembrie 1989, salariul net al unui profesor de liceu situat la nivelul maxim al pregătirii profesionale și cu o vechime medie în activitatea didactică de 20 de ani, era de 3880 lei în timp ce azi el abia atinge 2300 lei aproximativ 766 \$; în termeni direcți deși trebuie avută în vedere denominarea - salariul net a scăzut cu 41%)

Orizonul de așteptare al românilor a

lodgements in spaces resulted from demolishing the private lodgements etc.), the lack of poise of the commercial balance and the population starvation by shortening the food products, enforcing the country's energetic independence and returning the extern debt (more than 13 billion \$ in less than 5 years etc.) are some of the major causes that have emphasized the population poverty.

The synthetic indicator regarding the human development in Romania after 1990 is worse. The dissolutions of any type, the closure of more than 80% of the enterprises settled as not making profit, without retrying to make them technological again or to open profitable investments that could replace them, destroying the infrastructure in agriculture, the massive firings and the anticipated retiring have had as an effect the reduction of the busy active population from more than 11 million before 1989 to about 4.5 million nowadays. The budget of the social insurances is close to bankruptcy, the life hope knows again a descendent curve, sectors such as education, health, public administration are chronically underfinanced. The picture is completed by an emphasized increase of the emigrations, at the same time with the drastic reduction of the rate of birth and the alarming decrease of the population. Therefore, if in 1990 Romania's population crossed 22 million inhabitants, nowadays it is close to 20 million and, if we consider the over 2 million (emigrations, residents with different work contracts abroad in developed states of EU), the real-effective population almost reached 18 million. The depopulation phenomenon manifests much more pointed in the rural environment where the living standards are under the European average. The population perception on its own living standards is, in these conditions, justified as more than 85% of the people investigated by different polls declare that their living standards are lower than before 1990 (only one example is enough for understanding the phenomenon: in December 1989, the net wage of a high school teacher having its maximum level of

fost direct legat de aderarea țării ca membru cu drepturi depline în UE, aspect determinat și de modalitatea unidirecționată a prezentării aderării drept panaceu universal la subdezvoltare și sărăcie de către guvernanți. Aderarea se dovedește însă doar o condiție sine qua non a atenuării subdezvoltării însă nu este responsabilă de stoparea degradării dezvoltării umane în România.

România are statutul de țară periferică/sud-est-europeană, cu venit/locuitor scăzut și nivel de viață în continuă degradare. Resursele – din ce în ce mai puține – sunt deficitar distribuite, investițiile și atragerea de capital străin în staționare, abandonul școlar în creștere, părăsirea definitivă a țării de către specialiștii de prim rang se amplifică anual. Economia subterană și corupția scad dramatic capacitatea de absorbție a fondurilor europene (sub 3%).

Asemenea fenomene se reflectă inclusiv în tratamentul aprioric discriminatoriu la care sunt supuși cei mai mulți dintre românii plecați temporar pentru a munci în alte state, eticheta de „român” fiind un etalon pentru desconsiderare, indiferent de calificare și randament. Responsabilitatea aproape totală pentru modul în care cetățenii români – cetățeni europeni sunt clasificați de către largi categorii sociale drept cetățeni „de mână a treia”, revine beneficiarului principal al fenomenului migrației: statul român. Ori, întreprinderile destinate protecției propriilor cetățeni sunt aproape nule, în vreme ce statul beneficiază major de sumele ce intră în țară ca urmare a muncii prestate de către cei peste 2 milioane de români în străinătate.

Se poate vorbi de o politică a dezvoltării umane pe linia modernizării în România?

În primul rând trebuie spus că premisa unei asemenea politici trebuie să se fundamenteze în relația genetică și funcțională între subdezvoltare și sărăcie, în sensul că sărăcia este o consecință a

professional training and an average seniority in the didactic activity of 20 years, was 3880 lei while nowadays it almost reaches 2300 lei about 766 \$; in direct terms, even if we have to consider the denomination – the net wage decreased with 41%)

The Romanians' expecting horizon was directly connected to the country accessing as a full right member in EU, an aspect determined also by the unidirectional way of presenting the accession as a universal panacea to underdevelopment and poverty by the governors. The accession proves to be only a sine qua non condition of the underdevelopment diminution but it is not responsible for stopping the damage of the human development in Romania.

Romania has the status of a marginal/south-east-European country with a low income/inhabitant and continuously damaging living standards. The resources – less and less – are distributed in the red, the investments and the attraction of foreign capital in stationing, the increasing school abandon, the permanent leaving of the country by the first rank specialists is yearly amplified. The underground economy and the corruption decrease dramatically the absorption capacity of the European funds (under 3%).

These phenomena reflect inclusively in the a priori discriminating treatment that most of the Romanian who have temporarily left the country to work in other states have to suffer, the “Romanian” tag being an etalon for disesteem, no matter the qualification and the efficiency. The almost total responsibility for the way the Romanian citizens – European citizens are classified by large social categories as “third class” citizens belongs to the main beneficiary of the migration phenomenon: the Romanian state. But, the enterprises meant to protect their own citizens are almost null, while the state benefits majorly from the sums entering the country as a consequence of the work performed by the 2 million Romanians abroad.

Can we talk about a policy of the human development on the modernization line

subdezvoltării, iar subdezvoltarea generează și perpetuează sărăcia. Pentru o dezvoltare socială durabilă, reformele structurale trebuiau realizate prioritar, indicatori precum *longevitatea, nivelul de educație, venitul pe locuitor* reprezentând priorități de creștere în scopul reducerii *indicelui de sărăcie umană*. Guvernele ce s-au succedat după 1990 la București, trebuia să țină seama, în formularea politicilor dezvoltării/modernizării cel puțin pe următoarele aspecte¹¹;

a). economia mondială ilustrează mai multe evoluții divergente decât convergente;

b). o politică publică trebuie să permită dezvoltarea investițiilor viabile, impunându-se regulile specifice disciplinei financiare în condiții de competiție;

c). nu orice integrare economică este avantajoasă; este necesară examinarea relațiilor universale și de integrare a piețelor financiare, care să permită utilizarea cât mai deplină a resurselor disponibile și creșterea productivității (nu orice comerț liber este avantajos, iar o deschidere absolută a contului de capital poate fi fatală, mai ales dacă finanțarea majorității proiectelor de investiții se realizează cu credite internaționale pe termen scurt);

d). pornind de la concluzia lui Paul Samuelson conform căreia sectorul privat produce bunuri publice în cantități insuficiente, este necesară regândirea rolului statului ca ofertant de bunuri publice spre a potența inclusiv sectorul privat (printre bunurile publice, D. Dăianu și R. Vrânceanu enumeră: porțiuni mari din sistemul educațional și cel de asistență medicală, rețele de drumuri, utilități publice, sistemul de apărare și siguranță națională, sistemul de reglementări și supraveghere a piețelor, protecția mediului înconjurător, sistemul de asistență socială etc.);

e). o politică publică rațională trebuie să valorifice resursele disponibile și să

in Romania?

In the first place, we should say that the premise of such a policy should be based on the genetic and functional relation between underdevelopment and poverty, meaning that poverty is a consequence of underdevelopment and underdevelopment generates and perpetuates poverty. For a social sustainable development, the structural reforms should be accomplished first, as indicators such as *longevity, education level, income per inhabitant* represent increasing priorities in order to reduce *the human poverty index*. The governments that followed in Bucharest after 1990 should have considered, in formulating the development/modernization policies, at least the following aspects²²;

a). The world economy illustrates more divergent evolutions than convergent ones;

b). A public policy that should allow the development of the viable investments, imposing the rules specific to the financial discipline in competition conditions;

c). Not any economical integration is advantageous; it is necessary to examine the universal relations and the ones of integrating the financial markets that should allow the use as full as possible of the available resources and the productivity increase (not any free commerce is advantageous, and an absolute opening of the capital account may be fatal, especially if the financing of most of the investment projects is accomplished with international credits on a short term);

d). starting from Paul Samuelson's conclusion according to which the private sector produces public goods in insufficient quantities, it is necessary to rethink the state role as offering public goods in order to intensify inclusively the private sector (among the public goods, D. Dăianu and R. Vrânceanu enumerates: big portions of the educational system and the medical care one, road networks, public utilities, protecting system

¹¹ D. Dăianu, R. Vrânceanu, op. cit. pp. 15-16;

²²D. Dăianu, R. Vrânceanu, op. cit. pp. 15-16;

reconsiderare spiritul antreprenorial al entităților private din societate.

Asemenea repere fie au fost doar în parte luate în considerare de guvernările succesive ale României post 1990, fie au fost trecute cu vederea. Aceasta a condus la o accentuare a sărăciei la perpetuarea subdezvoltării ceea ce face din dezvoltarea umană un simplu concept, fără acoperire în realitatea României de azi.

and the national security one, the regulation system and the one of supervising the markets, the environmental protection, the social assistance system etc.);

e). A reasonable public policy should capitalize the available resources and reconsider the entrepreneurial spirit of the private entities in the society.

Such reference points were either partially considered by Romania’s successive governments after 1990, or they were ignored. This has led to an emphasizing of the poverty, to the perpetuation of the underdevelopment, a fact that makes the human development a simple concept, with no cover in the reality of the Romania nowadays.